

Asia: VN/39063/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi yrittäjän eläkelain ja Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Lausuntopyynnön kysymykset

Kommentit nykytilaan ja sen arviointiin

Vallitsevan tulkinnan mukaan apteekkari ei nykylainsäädännön mukaan pysty itse valitsemaan sopivaa yhtiömuotoa, vaan apteekkitoiminta on aina sidottu toiminimiyrittäjyyteen. Näin ollen koko apteekin tulos ennen veroja lasketaan pääosin apteekkarin henkilökohtaiseksi ansiotuloksi ja verot määräytyvät pääosin apteekkarin ansiotuloveroasteikon perusteella – silloin kun apteekin toiminta on kannattavaa.

Apteekkien kannattavuus vaihtelee paljon apteekin sijainnin, koon ja potilaiden tarvitsemien lääkkeiden takia. Mahdollisuus vaikuttaa apteekin kannattavuuteen omilla toimilla on apteekissa aina rajallista – paljon suuremmassa roolissa on apteekkia koskeva lainsäädäntö ja muu sääntely. Apteekkien liiketoimintaympäristöstä on tullut epävarma, koska lainsäädäntöympäristön ennakointi on vaikeutunut erilaisten yhteiskunnallisten kriisien ja poliittisen päätöksenteon epävarmuuden takia.

Vuoden 2026 alusta alkaen monen apteekin taloudellinen tilanne on entisestään vaikeutunut, kun valtio toteutti apteekkien talousuudistuksen, jolla leikattiin valtion menoja yhteensä 30 miljoonaa euroa lääketaksaa ja apteekkiveroa muuttamalla. Samalla mahdollistettiin joidenkin itsehoitolääkkeiden myyminen apteekin ulkopuolella vuoden 2027 alusta alkaen. Apteekeilta leikattiin voimakkaasti myös jo edellisen hallituskauden aikana ja nyt nämä toimialalle todella mittavat leikkaukset kasautuvat aiheuttaen merkittäviä taloushaasteita maankattavan lääkehuollon toteutukselle.

Apteekki maksaa myös progressiivista apteekkiveroa lääkemyynnin katteesta. Apteekkiveron tarkoituksena onkin tasata erikokoisten apteekkien lääkemyynnin tuottoa siten, että apteekin myyntikatteen kasvaessa myös apteekkivero kasvaa apteekkiverolaissa määritellyn taulukon

mukaisesti. Apteekkiveron alaraja, jonka yli menevästä katteesta veroa maksetaan, on vuoden 2026 alusta alkaen 250 000 euroa.

Kommentit ehdotuksista ja niiden vaikutuksista

YEL-maksun mahdollinen korotus voi entisestään haastaa apteekkien taloutta. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea pitää 100 000 euroa tulosta apteekin kannattavuuden alarajana ja se arvioikin vuoden 2025 lopussa, että runsaan sadan apteekin tulos saattaa uudessa tilanteessa vajota rajan alle. Vuoden 2026 ensimmäisen puoliskon aikana 17 apteekkia on ilmoittanut sulkevansa ovensa.

Apteekin tulosta verotetaan tällä hetkellä kahteen kertaan progressiivisesti eli apteekkiveron ja ansiotuloveron kautta. Apteekkien ja apteekkarien muuta maksurasitetta ei voi vallitsevassa olotilassa merkittävästi nostaa. On hyvä muistaa, että apteekit ovat myös merkittävä työllistäjä: apteekeissa on yli 8000 asiantuntijaa töissä.

Kommentit säännöskohtaisiin perusteluihin

Nykyisessä ja tulevassa YEL-järjestelmässä on joustoja yrittäjän aloittaessa vakuuttamisen ja yrityksen tilanteen hetkellisesti heiketessä. Nämä ovat hyviä asioita, joista kannattaa tiedottaa yrittäjäkenttää laajasti. Sitoutuminen kolmeksi vuodeksi tiettyyn laskentamalliin voi kuitenkin joissain erityistapauksissa olla kohtuutonta. Kun tulojen muutos ei johdu apteekkarista itsestään, vaan esimerkiksi viranomaisen toiminnasta tai lupajärjestelmästä, laskentamallia pitäisi pystyä muuttamaan myös kesken kauden. Tällaisia syitä olisi hyvä ottaa huomioon ja mainita lain perusteluissa 112 a §:n 4 momentin kohdalla, jossa mainitaan erilaisia seikkoja olennaisena muutoksena, jotka vaikuttavat työpanoksen määrittelyyn.

Esityksessä viitataan nykysääntelyn mukaisiin työtulon vähimmäis- ja enimmäisrajoihin moneen otteeseen. Silti jää hieman epäselväksi, onko näiden rajojen tarkoitus säilyä samoina myös tulevaisuudessa. Mielestämme on tärkeää, että työtuloperusteesta riippumatta lain 112 §:n mukaisesti vuotuista työtuloa ei vahvisteta jatkossakaan 125 000 euroa suuremmaksi.

Kommentit voimaantuloon

Lakiluonnoksen voimaantulosäännöksessä on säädetty aloittavan yrittäjän vakuutusmaksualennuksen poistumisesta, mutta yrittäjä voisi halutessaan kuitenkin pitää alennuksen voimassa muutoksen aikaan käynnissä olevassa yritystoiminnassa ilmoittamalla siitä eläkelaitokselle 30.11.2027 mennessä. Maksualennus on yrittäjälle maksujoustoa edullisempi vaihtoehto ja pitääkseen maksualennuksen voimassa yrittäjän tulisi nyt esityksen mukaan itse aktiivisesti ilmoittaa lyhyeen määräaikaan mennessä eläkelaitokselle haluavansa säilyttää alennuksen jatkossakin. Ongelmaksi voi muodostua se, ettei yrittäjä ehdi ilmoittaa asiasta eläkelaitokselle ajoissa. Laki tulisi olla kirjoitettu toisin päin, eli jos yrittäjä ei ilmoittaisi eläkelaitokselle, maksualennus jatkuisi normaalisti. Tällä taattaisiin paremmin yrittäjien oikeusturva asiassa, eikä muutos tulisi yllätyksenä kenellekään.

Kommentit lakiehdotuksista

-

Muut kommentit ja yleiset huomiot

Toiminimi-apteekkareiden osalta yksinkertaisinta olisi pysyä nykyisessä YEL-järjestelmässä, jossa apteekkarin YEL-vakuuttaminen perustuu työtuloon.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Korpivaara Susanna
Suomen Apteekkariliitto